Svar på skriftligt spörsmål SSS 612/2017 rd

Svar på skriftligt spörsmål om skäligare arbetsbörda för socialarbetare inom handikapptjänster och om fastställande av användningen av arbetstiden och dimensioneringen av antalet klienter

Till riksdagens talman

I det syfte som anges i 27 § i riksdagens arbetsordning har Ni, Ärade talman, till den minister som saken gäller översänt följande skriftliga spörsmål SS 612/2017 rd undertecknat av riksdagsledamot Outi Alanko-Kahiluoto /gr:

> *Vilka åtgärder ämnar regeringen vidta för att skapa en skäligare arbetsbörda för socialarbetare inom handikapptjänster och för att fastställa användningen av arbetstiden och dimensioneringen av antalet klienter?*

Som svar på detta spörsmål anför jag följande:
Socialvårdslagen (1301/2014) och lagen om klientens ställning och rättigheter inom socialvården (812/2000) förutsätter att klienten får socialvård av god kvalitet och gott bemötande utan diskriminering. När socialvård lämnas ska klientens önskemål, åsikt, fördel och individuella behov beaktas. Detta förutsätter att det i kommunerna reserveras tillräcklig och yrkeskunnig personal för att genomföra socialtjänster för personer med funktionshinder.

Socialarbetet inom handikapptjänster kräver omfattande specialkompetens. Både när det gäller att ordna kollegialt stöd och ur ekonomiska synpunkt har enskilda kommuner ofta inte resurser att i egenskap av organisatör av handikapptjänster utföra ett högklassigt socialarbete för handikappade. Socialarbetet med inriktning på funktionshinder är de facto ett av de delområden inom socialarbetet där behovet av ett mera omfattande organiseringsansvar än vad en kommun har håller på att tillgodoses som en del av den pågående reformen av social- och hälsovårdstjänsterna. Den kommande reformen gör det möjligt att ordna handikapptjänster som en del av landskapens servicehelhet. Helheten av social- och hälsovårdstjänster i landskapen innebär även ett starkare kollegialt stöd för socialarbetarna för handikapptjänster.

Det råder stora skillnader i hur kommunerna har ordnat det sociala arbetet för personer med funktionshinder. Det här försvårar bedömning och avgränsningen av klientantalet. Utmärkande för socialarbetet är dessutom att klienternas behov innehållsmässigt och kvantitativt varierar kraftigt mellan varandra. Att enbart begränsa antalet klienter för enskilda arbetstagare är inte nödvändigtvis den bäst fungerande metoden för att trygga en skälig arbetsmängd för arbetstagarna. Det är alltså inte enbart antalet klienter som påverkar tidsanvändningen och arbetets kvalitet, utan även organiseringen av arbetet och klientprocessen.

Utredningen av helhetsläget i fråga om socialarbete med inriktning på funktionshinder stöds av projektet ”VamO” för säkerställande av delaktighet och förebyggande av utslagning i socialarbetets process inom funktionshinderservice som pågår vid Lapplands universitet och

som finansieras av Europeiska socialfonden. Inom projektet utvecklar och beskriver forskare, socialarbetare och klienter specialexpertisen, klientprocesserna och klientdelaktigheten i socialarbetet med inriktning på funktionshinder. I projektet fäster man också uppmärksamhet vid utnyttjandet av digitaliseringen i socialarbetet med inriktning på funktionshinder. Digitaliseringen möjliggör elektronisk ärendehantering och stödformer som uttryckligen inte förutsätter arbetsinsatser av socialarbetare. Då kan socialarbetsresursen inriktas på dem som behöver den mest. Beskrivningarna av goda exempel i utvecklingsarbetet förs in i Handboken för handikappservice (finska/svenska) som upprätthålls av Institutet för hälsa och välfärd (THL). Dessa finns tillgängliga för alla arbetstagare och även för klienterna.

Social- och hälsovårdsministeriet utreder som bäst socialvårdens personalläge både på riks- och landskapsnivå som en del av det arbete som delegationen för yrkesutbildade personer inom socialvården utför. Utredningen kommer att ge information om personalläget och -strukturen inom handikapptjänsterna och om personalomfattningen som finns tillgänglig inom socialarbetet med inriktning på funktionshinder, utmaningarna i samband med rekryteringen samt hur personalen uppfyller behörighetskraven. Avsikten är också att som en del av reformen av hela uppgiftsstrukturen inom socialvården även inom handikapptjänsterna förstärka det branschövergripande arbetet mellan olika yrkesgrupper så att en jämnare fördelning av klientarbetet kan säkerställas och belastningen i arbetet minskar.

Betydelsen av ett högklassigt och branschövergripande socialarbete framhävs även i den pågående reformen av lagstiftningen om särskilda tjänster för personer med funktionsnedsättning. Dessutom bidrar ovan nämnda utredningar till att skapa en bild av läget inom socialarbetet med inriktning på funktionshinder och till att utveckla en kundorienterad serviceprocess inom handikapparbetet. Bedömningen av klientens servicebehov i samarbete med klienten själv ger bättre information om behoven hos personer med funktionshinder, den här informationen bidrar till att skapa fungerande klientprocesser och utgör också grunden för tryggandet av tillräckliga resurser för socialarbetet med inriktning på funktionshinder.

Helsingfors 24.1.2018

Familje- och omsorgsminister Annika Saarikko